

Rafał Lis

W POSZUKIWANIU
PRAWDZIWEJ
RZECZYPOSPOLITEJ

Główne nurty myśli politycznej
Sejmu Czteroletniego

Akademia Ignatianum
Wydawnictwo WAM

Kraków 2015

Spis treści

Podziękowania	7
Wstęp	9
R o z d z i a ł I	
Wyzwania republikanizmu w drugiej połowie XVIII wieku (przegląd zachodniej myśli politycznej)	37
1. Problematyczność dotychczasowych republik i republikanizmu	39
1.1. W stronę tezy o wyższości monarchii nad republiką: Monteskiusz i David Hume	39
1.2. Aktualność odniesień angielskich i republikańskich w twórczości Jeana Louisa De Lolme'a i Johna Adamsa	50
2. Teoretycy osiemnastowiecznego republikanizmu: Jean Jacques Rousseau i Thomas Paine	58
2.1. Jean Jacques Rousseau. Od <i>Umowy społecznej</i> do <i>Uwag o rządzie polskim</i>	58
2.2. Angloamerykańska tradycja republikańska. Znaczenie Thomasa Paine'a	81
R o z d z i a ł II	
Między republikanizmem a monarchizmem. Przegląd głównych nurtów polskiej myśli politycznej po 1773 roku	97
1. W kierunku reformy społecznej i umiarkowanego monarchizmu: Antoni Popławski	103
2. Józef Wybicki – prokrólewski republikanin	115
3. Michał Wielhorski – szczyt i granice szlacheckiego republikanizmu	125
R o z d z i a ł III	
Republikanizm czasów monarchicznych? Myśl reformatorska Stanisława Staszica	135
1. Zagadnienia wstępne <i>Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego</i>	137
2. O potrzebie przekształcenia „oligarchii” w „rzeczpospolitą”	144

3. Między republikanizmem a oświeconym despotyzmem?	149
4. Władza wykonawcza przyszłej republiki	161
5. O potrzebie nowego ustroju ekonomicznego	168
6. Narracja <i>Przestróg dla Polski</i>	173
 R o z d z i a ł IV	
Ku rzeczypospolitej czynnej i właścicielskiej. Myśl reformatorska Hugona Kołłątaja	189
1. Przesłanie pierwszej części <i>Listów Anonima</i>	191
2. Ku wyobrażeniu „prawdziwej rzeczypospolitej”	199
3. Ustrój społeczny a rzeczpospolita	215
4. Kompromis z monarchizmem w <i>Prawie politycznym?</i>	235
5. Narracja <i>Odezwy do deputacji konstytucyjnej</i>	246
 R o z d z i a ł V	
W stronę monarchizmu ludowego. Myśl Józefa Pawlikowskiego	259
1. Krytyka poddaństwa chłopów – podstawy koncepcji społecznej	261
2. Poglądy ekonomiczne i kwestia miejska	272
3. Koncepcja ustrojowa <i>Myśli politycznych</i>	275
 R o z d z i a ł VI	
Kompromis monarchistyczno-republikański w myśli Ignacego Łobarzewskiego	289
1. Założenia <i>Zaszczytu wolności polskiej i Testamentu politycznego</i>	291
2. Dziedziczny król w służbie republiki?	300
3. Władza ustawodawcza i problem „trzech stanów”	304
4. Potrzeba „mocy egzekwującej” a granice władzy monarszej	315
5. Monteskiuszowskie pojęcie wolności	325
 R o z d z i a ł VII	
Fenomen szlacheckiego roussoizmu – republikanizm Adama Wawrzyńca Rzewuskiego	337
1. Wzory retoryki republikańskiej. Znaczenie obyczajów i edukacji	341
2. Przyszła „forma rządu republikańskiego”	354
Zakończenie	383
Bibliografia	397
Indeks osób	415
Summary	423